

Sygn. akt: I Ns 749/14

POSTANOWIENIE

WSTĘPNE

Dnia 27 lutego 2015 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Grzegorz Kowolik

Protokolant: stażysta Anna Jakubiszyn

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2015 r. na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S.

z udziałem R. D., V. S.

o stwierdzenie nabycia spadku po Z. D.

w przedmiocie wniosku R. D. i V. S. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków niezłożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po Z. D.

postanawia:

oddalić wnioski.

Sygn. akt I Ns 749/14

UZASADNIENIE

W dniu 3 grudnia 2014 r. wnioskodawca R. D. wraz z uczestniczką V. S. zwrócili się do tegoż Sądu z wnioskiem o odrzucenie spadku po Z. D. zmarłym w dniu 30 czerwca 2011 r. w N.. Wnioskodawcy w uzasadnieniu wskazali, iż wnoszą o przewrót terminu do odrzucenia spadku po zmarłym Z. D.. Ponadto, podnieśli, że nie byli świadomi stanu spadku po zmarłym.

Postanowieniem z dnia 4 lutego 2014 r. tegoż Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. dokonał połączenia spraw I Ns 1580/14 ze sprawą I Ns 749/14 (wszczętej z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym Z. D.) celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca Z. D. zmarł w dniu 30 czerwca 2011 r. w N.. Zmarł jako wdowiec. W związku małżeńskim pozostawał tylko jeden raz z W. D.. R. D. był synem zmarłego spadkodawcy, a V. S. była jego córką. Spadkodawca nie miał innych dzieci. Spadkodawca nie pozostawił testamentu. Przed śmiercią spadkodawca mieszkał sam. R. D. przebywał w tym czasie za granicą, gdzie pracował.

Dowód:

odpis skróconego aktu zgonu k. 4,

przesłuchanie i zapewnienie spadkowe wnioskodawcy R. D. k. 44 i 78,

przesłuchanie uczestniczki i zapewnienie spadkowych V. S.. 44 i 78.

W dniu 15 maja 2014 r. wnioskodawca (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po Z. D..

okoliczność bezsporna.

Z. D. był dłużnikiem poprzednika prawnego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S., bowiem w dniu 26 lutego 2010 r. zawarł z Zachodnią Spółdzielczą (...) z siedzibą w Ł. umowę pożyczki konsumenckiej w wysokości 2.900,00 zł.

Dowód:

umowa pożyczki konsumenckiej numer (...) k. 19-20,

umowa powierniczego przelewu wierzytelności k. 21.

O fakcie zaciągania pożyczek przez Z. D. wnioskodawca i uczestniczka postępowania dowiedzieli się po rozprawie sądowej mającej miejsce w dniu 18 sierpnia 2014 r. Po tejże rozprawie przejrzeni w domu dokumenty pozostawione przez spadkodawcę. Wśród dokumentów znajdowała się umowa pożyczki, jaką zawarł spadkodawca z Zachodnią Spółdzielczą (...) z siedzibą w Ł. Po śmierci ojca umieścili dokumenty dotyczące spadkodawcy w walizce i do nich później nie zaglądali. Wnioskodawcy wiedzieli, iż w przeszłości spadkodawca zaciągał pożyczki i miał debet na koncie. Jednak zobowiązania z tamtych umów wygasły, bo spadkodawca posiadał ubezpieczenie na życie.

Dowód:

dowód z przesłuchania wnioskodawcy R. D. k. 78,

dowód z przesłuchania uczestniczki V. D. k. 78.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek wnioskodawców, ostatecznie zakwalifikowany przez tutejszy Sąd, jako wniosek o uchylenie się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po zmarłym spadkodawcy Z. D., nie zasługiwał na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zważyć należało, że oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania - art. 1015 §1 k.c. Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Ustalony w art. 1015 § 1 k.c. termin do złożenia oświadczenia woli ma charakter terminu zawitego z zakresu prawa materialnego, a uprawnienie spadkobiercy wygasa wraz z jego upływem. Nie podlega więc ten termin przywróceniu. Zatem wniosek wnioskodawców nie mógł zgodnie z ich postulatem zawartym w pisemnych motywach wniosku być rozpatrywany pod kątem zaistnienia normatywnych przesłanek opisanych w art. 168 k.c. i następne. Początek biegu terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, ustalany jest według daty dowiedzenia się o tytule powołania do spadku. Stąd też, dla spadkobiercy ustawowego będzie to z zasady data, w której dowiedział się o śmierci spadkodawcy, jeśli w tej dacie wiedział o łączącym go ze zmarłym pokrewieństwie uzasadniającym powołanie do dziedziczenia.

W niniejszej sprawie wnioskodawcy dowiedzieli się o śmierci spadkodawcy w dniu zdarzenia, a więc 30 czerwca 2011 r. Poza tym wiedzieli o łączącym ich ze spadkodawcą pokrewieństwie oraz, że spadkodawca nie miał żony (mieszkał sam), zatem termin do złożenia oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku minął dla nich z upływem 30 grudnia 2011 r.

Uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku reguluje przepis art. 1019 k.c. Zgodnie z przepisem § 2 tegoż artykułu, spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu w sposób wskazany w § 1, tj. uchylenie się powinno nastąpić przed sądem i spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Spadkobierca ma więc możliwość uchylenia się od skutków prawnych braku oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, czyli skutków prawnych niezachowania terminów określonych w art. 1015 § 1 k.c., o ile brak oświadczenia (milczenie spadkobiercy) spowodowany był błędem lub groźbą.

Uchylenie się od skutków prawnych braku oświadczenia powinno nastąpić w terminie, określonym w art. 88 § 2 k.c., tj. w ciągu roku od wykrycia błędu lub ustania stanu obawy przy groźbie. Stosowanie wyżej wymienionego przepisu jest podyktowane odpowiednią redakcją normatywnej podstawy wyrażającej uprawnienie dla spadkobiercy do sanowania zaniechania w złożeniu oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym spadkodawcy, wyrażającej się niezupełnością i powodującą konieczność odpowiedniego zastosowania normy, która skutki wad oświadczeń woli, kwalifikowane jako błąd lub groźba, reguluje w sposób samoistny.

Nadmienić również należy, iż uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd, dopiero z chwilą zatwierdzenia staje się skuteczne.

Podstawą uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia spadkowego jest błąd prawnie doniosły. Błędem takim nie jest niezajomość przedmiotu spadku, pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustalaniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego – tak też Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 30 czerwca 2005 r., wydanego w sprawie o sygn. akt IV CK 799/04. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego orzeczenia wskazał, że „poprzestanie na pozbawionym jakichkolwiek konkretnych podstaw przypuszczeniu, dotyczącym stanu majątku spadkowego, nie może być uznane za błąd istotny, lecz za lekkomyślność, która nie stanowi podstawy uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia (niezłożenia oświadczenia) woli na podstawie przepisów o wadach oświadczenia woli”. Ze stanowiskiem tym należy się zgodzić, dostrzegając w nim odwołanie się do samej istoty błędu prawnie doniosłego, który - przez dopuszczenie uchylenia się od skutków oświadczenia, dotkniętego taką wadą - umożliwia odstępianie od zasady, że każdy ponosi ryzyko swego błędu. Poprzestanie na pozbawionym podstaw przypuszczeniu, dotyczącym stanu majątku spadkowego, jest wyrazem braku należytej staranności, który uniemożliwia uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia woli.

W niniejszej sprawie nie można uznać, że wnioskodawcy wykazali się należyłą starannością w zakresie podjętych czynności, zmierzających do ustalenia składu spadku. Jak bowiem wynika z wniosku oraz ich zeznań, czynności w postaci przeszukania dokumentów pozostawionych przez spadkodawcę dokonali po blisko 4 latach od jego śmierci. W dokumentach, które przejrżeli, znajdowała się umowa pożyczki zawarta przez spadkodawcę z Zachodnią Spółdzielczą (...) z siedzibą w Ł..

Zarzucając wnioskodawcom brak staranności, oczywiście nie można było od nich wymagać, aby zwracali się do wszystkich instytucji finansowych i kredytowych, w celu sprawdzenia, czy spadkodawca pozostawił jakieś długi. Można było jednak wymagać od nich, co wiąże się z należyłą starannością, do przeprowadzenia w podstawowym stopniu sprawdzenia dokumentów, pozostawionych przez spadkodawcę w domu. Wnioskodawcy nie uczyniwszy tego stwierdzili przed Sądem, że nie potrafią wytłumaczyć swojego zaniechania.

Podkreślenia wymaga, że samo przekonanie spadkobiercy, nieuzasadnione obiektywnie, że spadkodawca nie pozostawił długów, nie jest „błędem” w rozumieniu art. 1019 k.c. Lekkomyślność, która w tej sprawie cechowała wnioskodawców, wyłącza skuteczne powołanie się na błąd, co do przedmiotu spadku. Wnioskodawcy zeznali, iż mieli świadomość o zaciąganych przez spadkodawcę pożyczkach. Uczestniczka dodała, że wiedziała o okoliczności związanej z powstałym na koncie spadkodawcy debecie. Zatem, spadkobiercy znający model życia spadkodawcy winni wykazać się należyłą starannością w celu ustalenia długów spadkowych poprzez czynności nie wymagające nadmiernego wysiłku, tak jak choćby przejrzenie dokumentacji bankowej pozostawianej przez spadkodawcę. Nie uczyniwszy tego, nie mogli skutecznie powoływać się przed Sądem na błąd prawnie doniosły.

Z tych względów wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku podlegał oddaleniu.